

บทที่ 1

กำเนิดละครตะวันตก

การละครมีส่วนต่างๆที่ควรทำการศึกษา เพราะการละครรวบรวมเอาศิลปะแขนงต่างๆไว้ด้วยกัน เช่น ศิลปะการประพันธ์ การแสดง การออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบฉาก การร่ำรำ และดนตรี แต่โดยทั่วไปแล้วการศึกษาการละครมักจะเริ่มด้วยการศึกษาประวัติการละคร เพราะช่วยทำให้เห็นวิวัฒนาการของศิลปะแขนงต่างๆ ที่มีอยู่ในการละครไปด้วย ในแง่ของประวัติการละครเอง ก็มีประโยชน์ที่ช่วยให้ได้รู้จักวิวัฒนาการของศิลปะแขนงต่างๆ ที่มีอยู่ในการละคร ตลอดถึงวิวัฒนาการของมนุษย์ในแง่มุมต่างๆ เพราะการละครสะท้อนสภาพของมนุษย์ในยุคต่างๆ การเรียนรู้การละครของแต่ละสมัย ช่วยให้รู้เรื่องศาสนา สังคม การเมือง เศรษฐกิจ ความคิด ความต้องการ และอุดมคติของมนุษย์ในแต่ละสมัย วิวัฒนาการของการละคร คือ วิวัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่มีมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งยังได้เห็นสิ่งที่จะมีผลต่อไปถึงอนาคตด้วย นอกจากนี้ การละครในปัจจุบันย่อมมีรากฐานมาจากการละครในอดีต ซึ่งอาจนับย้อนกลับไปได้นับเป็นพันๆปี ในบทนี้จึงจะกล่าวถึงการละครที่เป็นรากฐานของละครตะวันตก คือ

1. ละครสมัยแรกเริ่ม
2. ละครกรีก
3. ละครโรมัน

ละครสมัยแรกเริ่ม

ละครสมัยแรกเริ่มไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าเริ่มมาตั้งแต่สมัยใด แต่รูปแบบของการแสดงก็มีปรากฏอยู่ในเกือบทุกอารยธรรม นักการละครเชื่อกันว่า การละครเริ่มมาตั้งแต่สมัยที่มนุษย์เริ่มเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลง เพื่อเล่าเรื่องหรือเลียนแบบสิ่งหนึ่งสิ่งใด มนุษย์ในสังคมยุคก่อนประวัติศาสตร์มีพิธีที่ทำกันก่อนออกไปล่าสัตว์ คือ ผู้แสดงกลุ่มหนึ่งแต่งกายและทำท่าเลียนแบบกลุ่มนายพราน ที่กำลังตามล่าสัตว์ มีการร่ำรำตามจังหวะกลอง และเสียงตีเกราะเคาะไม้ มีคนหนึ่งแสดงเป็นนายพราน ทำท่าต่อสู้กับกลุ่มสัตว์ ตอนจบแสดงท่าจับหรือฆ่าสัตว์เหล่านั้นได้ การแสดงเช่นนี้ทำตามความเชื่อที่มีว่า เพื่อป้องกันตนเองให้พ้นจากความโกรธของพลังอำนาจเร้นลับ ที่ควบคุมเหตุการณ์ต่างๆและชีวิตของมนุษย์ พวกที่ทำหน้าที่เป็นสื่อระหว่างมนุษย์ และพลังอำนาจเร้นลับเหนือธรรมชาตินี้ คือ หมอผี หรือพระ บุคคลเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นผู้สอนท่าเต้นที่ซับซ้อน และเต้นนำในพิธีที่จัดขึ้น เพื่อชกุงหรือบังคับพลังเหนือธรรมชาติ ให้มาช่วยทำให้พื้นดิน

อุดมสมบูรณ์ และช่วยให้คนในเผ่าประสบความสำเร็จในสงครามหรือการล่าสัตว์ นอกจากนี้ยังมี การเดินในพิธีอื่นๆ ที่เชื่อกันว่า เมื่อทำแล้วจะช่วยขจัดปีศาจที่ทำให้เกิดโรคร้าย และบังคับ วิญญาณของผู้ที่เพิ่งจะตาย ให้ไปจากโลกของคนที่ยังมีชีวิตอยู่ พระและผู้แสดงในการเดินเหล่านี้ จะใส่หน้ากาก เพื่อแสดงให้เห็นว่า เป็นวิญญาณที่ถูกทำพิธีเรียกมา มีการแต่งกายด้วยหนังสัตว์ หรือเปลือกไม้ แต่เมื่อมนุษย์มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องปรากฏการณ์ทางธรรมชาติมากขึ้น ก็หยุดการ แสดงที่ใช้ประกอบในพิธีกรรม เปลี่ยนแนวมาใช้ในการแสดงเป็นเครื่องมือในการอบรมสั่งสอน โดยเฉพาะในพิธีแนะนำให้คนหนุ่มสาวรู้จักประเพณีของเผ่า วิวัฒนาการขั้นต่อมา ซึ่งจัดว่าเป็นสิ่ง สำคัญในวิวัฒนาการของการละครในปัจจุบัน คือ การแสดงเรื่องของเทพเจ้าและวีรบุรุษของเผ่า ละครเช่นนี้ จัดแสดงในสังคมที่มีอารยธรรมในยุคต่างๆ เช่น ในอียิปต์มีละครเกี่ยวกับเทพโอสิริส (Osiris) ซึ่งแสดงต่อกันมาจนถึงปลายศตวรรษที่ 7 ก่อนคริสตกาล มีการเดินในพิธีทางศาสนาที่ เชื่อกันว่า ผู้เดินเป็นตัวแทนเทพเจ้า หรือสามารถติดต่อกับเทพเจ้าได้ ปัจจุบันการเดินแบบนี้ก็ยังมี อยู่ในหมู่ชน ที่ยังคงดำรงชีวิตแบบเก่าหรือรักษาประเพณีเดิมไว้ เช่น หมู่ชนบางท้องถิ่นของอา ฟริกา ออสเตรเลีย และพวกอินเดียนแดงในอเมริกา ลักษณะการเกิดละครในสังคมยุคนี้ เวรา โมริ โรเบิร์ตส์ (Vera Mowry Roberts) กล่าวสรุปว่ามีอยู่ 5 ประการ (On Stage: A History of theatre. 1)

1. เพื่อใช้เสริมภาษาพูด ให้การสื่อความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อความอุดมสมบูรณ์ทางพืชพันธุ์ธัญญาหาร
3. เพื่อฉลองชัยชนะ
4. เพื่อให้พิธีต่างๆ มีความขลัง
5. เพื่อความบันเทิง

ละครกรีก

กรีกเป็นชนชาติแรก ที่ได้รับการยกย่องทางด้านการละคร เนื่องจากการละครกรีก ไปมีอิทธิพลต่อการละครตะวันตกตลอดมา ยกย่องกันว่า ละครกรีกเป็นต้นกำเนิดของการละคร ตะวันตก แม้ในปัจจุบัน ก็ยังยกย่องว่าละครกรีกมีความดีเด่น โดยเฉพาะละครในยุคทองของกรีก คือ ระหว่าง 500 - 400 ปี ก่อนคริสตกาล

ละครกรีกประกอบด้วย

1. โศกนาฏกรรม หรือ “เทรจิดี” (tragedy)
2. ละครตลกขบขัน หรือ “ลอมเมดี” (comedy) ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ
 - 2.1 ละครตลกแบบเก่า (old comedy)
 - 2.2 ละครตลกแบบใหม่ (new comedy)

บทละครของกรีกมีอยู่นับร้อยเรื่อง แต่มีเหลือมาถึงปัจจุบันเพียง 300 เรื่อง ซึ่งบทละครส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดที่เหลือตกทอดมาถึงปัจจุบัน เป็นของนักเขียนบทละครกรีก 3 คน คือ เอสคิลุส (Aeschylus) โซโฟคลีส (Sophocles) และ ยูริพิดีส (Eurypides) การละครของกรีกที่เฟื่องฟู เนื่องจากได้รับการส่งเสริมอย่างกว้างขวาง มีการประกวดบทละครทุกปี ที่กรุงเอเธนส์

ประเภทของละครกรีก

1. โศกนาฏกรรม (tragedy)

1.1 กำเนิดของโศกนาฏกรรม

โศกนาฏกรรมของกรีก มีต้นกำเนิดมาจากพิธีกรรมในการบูชาเทพเจ้าไดโอนิซุส (Dionysus) ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งเหล้าองุ่น พืชพันธุ์ธัญญาหาร ความอุดมสมบูรณ์ ฤดูใบไม้ผลิและชีวิต เทพเจ้าองค์นี้ชาวโรมันเรียกว่า แบคคัส (Bacchus) เฮอริเบิร์ต เจ. มุลเลอร์ (Herbert J. Muller) อธิบายรากศัพท์คำภาษาอังกฤษ "เทรจิดี" (tragedy) ซึ่งแปลว่า โศกนาฏกรรม ไว้ (The Spirit of Tragedy, 40) โดยอธิบายว่า มาจากคำกรีกว่า "ทราโกส" (tragos - แพะ) และ "โอด" (ode - เพลง) รวมมีความหมายว่า "เพลงแพะ" เพราะพวกขับร้องสามหญิงแพะ ที่แทนบูชา ก็มีหญิงแพะวางอยู่ มีการใช้แพะบูชาอันหนึ่งในตอนท้ายพิธี เพื่อสังเวยเทพเจ้าไดโอนิซุส

ทุกปีชาวกรีกมีการละเล่นรื่นเริง เพื่อบูชาเทพเจ้าไดโอนิซุส เรียกว่างานนี้ว่า "เดอะเกรท ไดโอนิเซีย" (The Great Dionysis) หรือ "ซิตีไดโอนิเซีย" (City Dionysia) เป็นงานศาสนาระดับชาติ มีเป็นประจำปี ในตอนปลายเดือนมีนาคม ในกรุงเอเธนส์ ประชาชนเดินทางมาจากที่ต่างๆ เพื่อมาชมละครที่เป็นงานประจำปี แต่ละครั้งจะจัดกัน 5 ถึง 6 วัน วันแรกมีการแห่รูปเทพไดโอนิซุส มีพิธีทางศาสนา มีการดื่มเหล้าองุ่น ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ของเทพเจ้า ดื่มกันจนมึนเมา และมีความรู้สึกรู้ว่ามีความเป็นเทพเจ้าแบบไดโอนิซุส มีการร่ายรำและร้องเพลงไปตามถนน เพื่อแสดงออกถึงความชื่นชมชีวิต และเพื่อให้เทพเจ้าพอใจ ตอนกลางคืนจะนำรูปเทพเจ้ากลับไปสถานที่ ซึ่งเรียกกันว่า "เธียตรอน" (theatron) ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของคำ "เธียเตอร์" (theatre - โรงละคร) นั่นเอง

การขับร้องและเต้นรำตามจังหวะเพลงเพื่อบูชาเทพไดโอนิซุสนั้น มีชายคนหนึ่งสวมหน้ากาก ทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มนักร้องที่เรียกว่า "คอรัส" (chorus) การขับร้องเป็นทำนองบท

สวด เกี่ยวกับเหตุการณ์ในชีวิตของเทพเจ้าไดโอไนซุส เพลงสวดบูชานี้เรียกว่า "ดิธิรัมบิ" (dithyramb) มีเนื้อหาบรรยายเกี่ยวกับการตายและการฟื้นคืนชีพของเทพเจ้าไดโอไนซุส แต่เดิมไม่มีการประพันธ์เนื้อร้องไว้ก่อนล่วงหน้า เนื้อเพลงแต่งกันขึ้นเองในตอนนั้น ตอนแรกผู้นำกลุ่มร้องคนเดียว ต่อมาสมาชิกที่เหลือก็ร้องและเต้นไปด้วย บางครั้งผู้นำกลุ่มก็ช่วยร่วมร้องไปกับคนอื่นๆ แล้วจึงจะมีการขับร้องเกี่ยวกับเหตุการณ์ในชีวิตของเทพเจ้าองค์อื่นๆ และบรรดาวีรบุรุษ ราวศตวรรษที่ 6 ก่อนคริสตกาล ได้มีการขยายบทบาทของผู้นำการขับร้อง ทำให้มีลักษณะเป็นผู้แสดง โดยมีการพูดแทนการขับร้อง มีบทโต้ตอบกับกลุ่มนักร้อง เริ่มมีเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าไดโอไนซุส เทสปิส (Thespis) ซึ่งถือได้ว่าเป็นทั้งผู้แสดงและนักเขียนบทละครคนแรก เป็นผู้เริ่มสร้างบทละคร โดยยกเอาบทเพลงจากดิธิรัมบิมาจัดให้ผู้นำกลุ่มนักร้องใช้เป็นบทสนทนา กลุ่มนักร้องใช้บทสวดโต้ตอบ คนที่เป็นผู้พูดนี้นับได้ว่าเป็นตัวละครตัวแรกของกรีก ตัวละครตัวแรกนี้ เป็นวีรบุรุษจากมหากาพย์ กลุ่มนักร้องเป็นคอนธรรมาเหมือนคนดู เข้ามาช่วยเสริมให้ตัวเอกเด่นขึ้น ต่อมาก็มีการเพิ่มตัวละครไปจนถึงสามคน ทำให้เกิดประเพณีว่า ละครกรีกต้องมีกลุ่มนักร้องและตัวละครโต้ตอบในฉากหนึ่งได้เพียงสามคน นอกจากนี้ เทสปิสก็ยังเป็นผู้ริเริ่มนำเอาหน้าฉากมาใช้ในการละครอีกด้วย

การประกวดบทละครในกรุงเอเธนส์ มีในช่วงสองสามวันสุดท้ายของพิธีบูชาเทพเจ้าไดโอไนซุส ผู้แต่งบทละครแต่ละคนต้องส่งบทละครคนละ 4 เรื่อง คือ มีโศกนาฏกรรมสามเรื่อง ที่มีแก่นของเรื่องแบบเดียวกัน ละครทั้งสามเรื่องนี้ รวมเรียกกันเป็นชุด เรียกว่า "ไตรโลจี" (trilogy) เรื่องที่สี่เป็นเรื่องตลก เรียกว่า "ละครเซเทอร์" (sacyr play) นำเอาตัวละครเอกในโศก-นาฏกรรมที่ได้แสดงไปแล้ว มาล้อเลียนเชิงตลก เพื่อช่วยผ่อนคลายอารมณ์ตึงเครียดของผู้ชม ผู้ตัดสินเป็นกลุ่มบุคคลที่คัดเลือกมา ในตอนท้ายของพิธี ผู้ประพันธ์บทละครที่ชนะการประกวด และผู้ที่ให้เงินสนับสนุน จะมีสิทธิได้สวมหรีดที่ทำด้วยไอวี (ivy) การประกวดบทละครโศกนาฏกรรมมีครั้งแรก เมื่อประมาณ 534 ปีก่อนคริสตกาล และผู้ชนะคือ เทสปิส

1.2 รูปแบบโศกนาฏกรรม

บทละครกรีกต่างจากบทละครสมัยใหม่ เพราะผู้ประพันธ์บทละครกรีกใช้เค้าโครงเรื่องและผู้ชมรู้จักกันคืออยู่แล้ว เป็นเนื้อเรื่องเกี่ยวกับเทพเจ้าและวีรบุรุษ ที่มีอยู่ในตำนาน ผู้ชมละครกรีกไม่สนใจว่า จะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น เพราะทราบเรื่องคืออยู่แล้ว แต่สนใจที่จะดูความสามารถของผู้ประพันธ์บทละคร ที่คอยอธิบายว่า เหตุการณ์ต่างๆ เกิดได้อย่างไร อะไรคือสาเหตุ เนื้อเรื่องมักจะแสดงความหาญนะของมนุษย์ ในการไปล่วงเกินเทพเจ้า ละครกรีกมีจุด

เด่น สามารถดึงดูดใจผู้ชมอยู่เสมอมา ในด้านแก่นของเรื่อง ที่สะท้อนภาพของมนุษย์ที่พยายามจะต่อสู้กับอำนาจที่มีอยู่เหนือโลกนี้

อริสโตเติล (Aristotle 384 - 322 ปี ก่อนคริสตกาล) กล่าวถึงกฎการละครกรีกๆ ไว้ในหนังสือชื่อ "โพลีเทติกส์" (Poetics) มีสาระสำคัญ ดังนี้

1.2.1 โศกนาฏกรรมต้องมีการชำระล้างทางด้านจิตวิญญาณให้บริสุทธิ์ (catharsis) ผู้ชมจะเกิดความสงสาร (pity) คือ สงสารมนุษย์ที่ต้องพบความทุกข์ และเกิดความกลัว (fear) คือ กลัวว่าเหตุการณ์นี้จะเกิดกับตนบ้าง ในตอนสุดท้ายละครก็ช่วยให้ผู้ชมเข้าใจชีวิต

1.2.2 ตัวเอกต้องมีสถานะทางสังคมสูง มีความดีเด่นในแง่ต่างๆ แต่ก็มีข้อบกพร่อง (tragic flaw) คือ มีลักษณะเด่นบางอย่างในบุคลิก ลักษณะนิสัย หรือมีการตัดสินใจผิดพลาดที่นำตัวละครนั้นไปสู่ความหายนะ

1.2.3 ต้องมีการเปลี่ยนแปลงด้านโชคชะตา ในลักษณะที่เป็นการพลิกความคาดหมาย (reversal) หรือมีการพบบางอย่างซึ่งนำตัวละครไปสู่ความรู้

1.2.4 ละครต้องเขียนในรูปของร้อยกรอง ซึ่งถือกันว่าเป็นลักษณะการประพันธ์ชั้นสูง

1.2.5เค้าโครงเรื่อง ต้องประกอบด้วยเอกภาพ 3 อย่าง คือ

1.2.5.1 เหตุการณ์ จะต้องเกี่ยวเนื่องกัน

1.2.5.2 เวลา จะต้องเป็นเรื่องที่เกิดขึ้น และจบภายในเวลา

24 ชม.

1.2.5.3 สถานที่ ต้องเป็นสถานที่เดียว

นอกจากละครกรีกจะมีลักษณะดังที่อริสโตเติลได้บัญญัติเป็นกฎไว้แล้ว ก็ยังจะมีรูปแบบอื่นๆอีก คือ

1. การดำเนินเรื่อง มิได้แบ่งเป็นองก์ แต่เริ่มด้วยการมี "โพรล็อก" (prologue) เป็นตอนแนะนำบทละคร ต่อไปก็มี "อาราคอส" (arados) ซึ่งเป็นบทเพลงที่นำกลุ่มนักร้องเข้ามาปรากฏตัวบนเวที ถัดจากนั้นจึงมี "เอไพโซโดตอน" (episodyon) ซึ่งเป็นบทสนทนาที่มีสลับกันไปกับ "สตาซิมอน" (stasimon) คือ บทเพลงที่นักขับร้องใช้ เมื่อกลุ่มขับร้องกล่าวบทสวดหรือขับร้อง ซึ่งมักจะมีดนตรีคลอตามไปด้วย พวกนี้ก็จะเคลื่อนไหวไปในลักษณะของการเดินรำช้าๆ อย่างสง่างาม บทเพลงแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ "สโตรฟี" (strophe) ซึ่งกลุ่มขับร้องจะเคลื่อนตัวไปทางซ้าย และ "แอนไท-สโตรฟี" (anti-strophe) ซึ่งกลุ่มผู้ขับร้องจะเคลื่อนตัวไปทางขวา ในตอนสุดท้ายก็มี "เอ็กซัส" (exodus) เป็นตอนที่พากลับกลุ่มขับร้องออกไปจากเวที และเป็นตอนจบละคร

2. ตัวละคร ใช้ผู้ชายแสดง ไม่มีการใช้ผู้หญิงแสดง

3. กลุ่มนักร้อง มีบทบาทสำคัญในการละครกรีก และกำหนดไว้เป็นจำนวนมาตรฐาน คือ ในโศกนาฏกรรมมี 15 คน ในละครตลกมี 24 คน ส่วนในละครชาติร์มี 12 หรือ 15 คน ในขณะที่ผู้แสดงกำลังเจรจาตามบท ลูกคู่ก็จะขับร้องและเคลื่อนไหวไปในลักษณะของการโต้ตอบ หรือเสริมเรื่อง โดยอาจจะช่วยบรรยายเหตุการณ์ ชักถาม หรือแสดงความคิดเห็น

4. จำนวนผู้แสดง ในแต่ละฉาก ให้มีครั้งละไม่เกิน 3 คน คือ จำนวนตัวละครอาจมีอยู่บนเวทีมากกว่า 3 คน แต่ในแต่ละฉากห้ามตัวละครโต้ตอบกันมากกว่า 3 คน

5. ค่ายแบ่งฉาก ทำด้วยการใช้กลุ่มนักร้องร้ายรำ และขับร้องคลอไปกับเครื่องดนตรี

6. ภาพการตาย ไม่มีการแสดงบนเวที คงเป็นเพราะไม่สามารถที่จะหาวิธีนำศพออกไปจากเวทีได้ เพราะเป็นโรงละครกลางแจ้ง ไม่มีม่านเปิด-ปิด มีการใช้พิธีกรบรรยายสภาพการตายบนเวทีแทน ใช้กลุ่มนักขับร้องหมู่ออกมาขับร้อง และเดินรำไปด้วย

1.3 นักเขียนโศกนาฏกรรมกรีก

บทละครโศกนาฏกรรมของกรีก เป็นบทละครที่คนในสมัยปัจจุบันยังคงยกย่องว่าดีเยี่ยม อาจเป็นเพราะมีการแข่งขันด้านการละครเป็นประจำ นักเขียนบทละครมักจะกำกับการแสดงด้วยตนเอง โดยได้รับความช่วยเหลือจากผู้ร้ายรำ ซึ่งให้เงินสนับสนุน เพื่อช่วยการฝึกซ้อมและใช้ซื้อเสื้อผ้าให้กลุ่มขับร้อง

ในบรรดานักเขียนบทละคร เรสปีส เป็นผู้หนึ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นนักเขียนบทละครโศกนาฏกรรมคนแรก ที่ได้รางวัลซีดีไอโอในเซีย ในยุคทองของกรีก มีนักเขียนบทละครโศกนาฏกรรมเด่นอยู่ 3 คน คือ

1.3.1 เอสคิลุส (Aeschylus 526 - 456 ปี ก่อนคริสตกาล) เป็นทั้งนักแสดงและผู้กำกับเวที ได้รับสมญาว่าเป็นบิดาของโศกนาฏกรรม เริ่มเขียนบทละครในราว 490 ปีก่อนคริสตกาล เคยเป็นนักรบในสงครามที่เมืองมาราธอน เคยชนะได้รางวัลที่หนึ่งในการประกวดบทละครถึง 13 ครั้ง เขาเพิ่มตัวละครตัวที่สองขึ้นในละครกรีก ลดจำนวนกลุ่มนักร้องจาก 15 คน เหลือเพียง 12 คน เอสคิลุสเชื่อแบบคนในสมัยเดียวกัน คือ เชื่อในเรื่องเทพเจ้าและโชคชะตา เขาแสดงความเชื่อเหล่านี้ไว้ในบทละคร ทั้งยังได้แสดงคุณค่าของมนุษย์และความรับผิดชอบของมนุษย์ เอสคิลุสเขียนบทละครไว้ 90 เรื่อง มีเหลืออยู่ถึงปัจจุบันเพียง 7 เรื่อง เรื่องที่น่าสนใจคือละครชุดที่รวมเรียกว่า "โอเรสเตีย ไตรโลจี" (Oresteia Trilogy) เป็นเรื่องเกี่ยวกับคนในตระกูลหนึ่ง ที่เชื่อว่า ผู้มีความเย่อหยิ่งจะต้องได้รับทุกขอย่างใหญ่หลวง แสดงความเชื่อทางศาสนาว่า ผู้ที่ทำความผิดจะต้องถูกลงโทษ ละคร 3 เรื่อง ในละครชุดนี้ คือ

1.3.1.1 อะกามเมนอน (Agamemnon) เป็นเรื่องแรกที่กล่าวถึงการกลับบ้านเมืองของอะกามเมนอน หลังจากที่ต้องไปสงครามถึง 10 ปี เมื่อกลับถึง

เมืองก็ได้ทำความผิด เพราะความเข่อหยังในความสำเร็จของคน ในที่สุดถูกฆ่าโดยมเหสีไกลเทมเน
สตรี (Clytemnestra) เพราะโกรธที่อะกามาเมนอนฆ่าลูกสาวคนโต เพื่อบวงสรวงเทพเจ้า

1.3.1.2 ไลเบชั่น แบร์เรอร์ส (Libation Bearers) เป็น

เรื่องที่สอง เป็นเรื่องของ อิเล็กตรา (Electra) ลูกสาวที่เหลืออยู่ของอะกามาเมนอน พาพี่ชายคือ
โอเรสเตส (Orestes) ไปฆ่าแม่ เพื่อแก้แค้นให้พ่อ

1.3.1.3 เดอะ ฟิวรี่ส์ (The Furies) เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการ

ที่โอเรสเตสถูกพวกฟิวรี่ส์ติดตามไปทุกหนทุกแห่ง เพราะการกระทำมาตุฆาต แต่ในที่สุดเทพเจ้าก็
ยกโทษให้

1.3.2 โซโฟคลีส (Sophocles 496 - 406 ปีก่อนคริสตกาล) เริ่ม

แต่งบทละครเมื่อราว 408 ปีก่อนคริสตกาล ละครของเขามีลักษณะเชิงปรัชญา เช่นเดียวกับละคร
ของเอสคิลุส แต่แสดงบุคลิกของตัวละครได้ชัดเจนกว่า โครงเรื่องทำได้ดีกว่า เขาเชื่อว่าเทพเจ้ามี
อำนาจครอบงำมนุษย์โดยสิ้นเชิง มีความสามารถในการสร้างจุดสุดยอด (climax) และการคลี่คลาย
เรื่องต่างๆ ในขณะที่เอสคิลุสให้ความสำคัญกับกลุ่มนักร้อง โซโฟคลีสกลับลดความสำคัญของ
กลุ่มนี้ลง

โซโฟคลีสมีความสามารถหลายด้าน เช่น คนตรี ร้องเพลง การ

กีฬา เขาแต่งบทละครไว้มากกว่า 100 เรื่อง ได้รางวัลจากการฉลองเทพเจ้าไดโอไนซุส 18 ครั้ง เขา
เพิ่มตัวละครตัวที่สามขึ้นในละครกรีก ใช้นักร้อง 15 คน ละครของเขามีเหลือมาถึงปัจจุบันนี้ 7
เรื่อง สำหรับเรื่องที่ตกทอดมาถึงปัจจุบันมี อิเล็กตรา (Electra) เป็นเรื่องแบบเดียวกับที่เอสคิล
เขียนไว้ เรื่องที่มีชื่อเสียงที่สุด และได้รับการยกย่องว่า เป็นบทละครโศกนาฏกรรมที่ยิ่งใหญ่ที่
สุด คือ เรื่อง อีดิปัส เร็กซ์ (Oedipus Rex) เป็นเรื่องที่ตัวเอก คือ อีดิปัส ฆ่าพ่อด้วยเหตุบังเอิญ และ
แต่งงานกับแม่ และมีเรื่อง แอนติโกนี (Antigone) ซึ่งเหตุการณ์ในเรื่องเป็นเหตุการณ์ต่อเนื่องจาก
เรื่อง อีดิปัส

1.3.3 ยูริพิดีส (Euripides 484 - 406 ปีก่อนคริสตกาล) สมัยที่

เขายังมีชีวิตอยู่นั้น บทละครไม่เป็นที่นิยมเท่าใดนัก แต่เขามีชื่อเสียงมากในสมัยต่อมา และได้รับ
การยกย่องในด้านการแต่งบทละครเชิงสมจริง เป็นนักคิดที่มักจะตั้งคำถาม ในเรื่องเกี่ยวกับศาสนา
และความเชื่อในพระเจ้า ละครของเขานั้นเรื่องแรงกระตุ้นทางจิตวิทยา และเรื่องสังคม มักจะ
แสดงสภาพปัญหาความขัดแย้งในจิตใจมนุษย์ เน้นเรื่องผู้หญิง และปัญหาที่เกิดกับพวกที่ถูกกล่าว
หาว่าเป็นคนนอกคอก เป็นคนแรกที่เขียนเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว เรื่องเด่นคือ มีเดีย (Medea) เป็น
โศกนาฏกรรมแสดงสภาพจิตใจของมีเดียขณะบ้าคลั่ง เพราะถูกสามีทอดทิ้ง ขอมฆ่าลูกของตนเอง
เพื่อแก้แค้นสามี

ยูริพิดีสยังคงใช้กลุ่มนักร้องในละคร แต่การขับร้องไม่ค่อยจะกลมกลืนกับโศกนาฏกรรมของเขา บทละครส่วนใหญ่เริ่มด้วยคำนำ สรุปเหตุการณ์ในอดีต และจบด้วยการให้มีเทพเจ้าออกมาช่วยแก้สถานการณ์

2. ละครตลกขบขัน (comedy)

นักเขียนบทละครของกรีก ไม่ผสมผสานโศกนาฏกรรมและละครตลกไว้ในเรื่องเดียวกัน อาจกล่าวได้ว่า ละครตลกเกิดจากกลุ่มนักร้องในพิธีเฉลิมฉลองเทพไดโอไนซุส เช่นเดียวกับโศกนาฏกรรม แต่ต่างกันที่โศกนาฏกรรมพัฒนามาจากการขับร้องเพลงสวดบูชา ที่เรียกว่า คิธีแรมปี แต่ละครตลกพัฒนามาจากการขับร้องเพลงที่สนุกสนานเฮฮาของพวกติดตามขบวนแห่ เทวรูปไดโอไนซุส บทเพลงมีลักษณะเชิงหยาบโลน มีการใส่หน้ากาก การแต่งกายมีลักษณะ แสดงความสนุกสนาน คือ แต่งกายเลียนแบบสัตว์ มีการเล่นสนุกแบบหยาบคาย และล้อเลียนสังคม ต่อมาบทละครแนวนี้ค่อยๆ หันมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับสามัญชน โดยเฉพาะเรื่องเงินและความรัก พวกกลุ่มรักสนุกเหล่านี้ เมื่อติดตามขบวนแห่ไป ก็ร้องเพลงและดื่มเหล้าอุ่นติดตามขบวนไป มีชาวบ้านมาร่วมสนุก และมาเจรจาโต้ตอบล้อเลียนพวกท้ายขบวน ซึ่งในภายหลังก็ได้ชื่อว่า "โคมุส" (komos) เพลงที่ขับร้องและมีลักษณะตลกเรียกว่า "โคมุส โอด" (komos - ode) แปลว่าเพลงสนุก-สนานเฮฮา ต่อมาก็พัฒนามาเป็นละครตลกขบขันที่เรียกว่า "คอเมดี้"

ลักษณะแตกต่างระหว่างละครโศกนาฏกรรมและละครตลกขบขัน มีในด้านของ ตัวละคร เนื้อเรื่อง ภาษา และการคลี่คลายเค้าโครงเรื่อง บทละครโศกนาฏกรรมมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับ วีรบุรุษ ความมั่นคง การอยู่รอดของอาณาจักร ใช้ภาษาชั้นสูง จบด้วยความหายนะ ส่วนละครตลกขบขัน มักจะมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับสามัญชน เป็นเรื่องภายในครอบครัว ใช้ภาษาธรรมดา จบด้วยการแต่งงานอย่างมีความสุข

ละครตลกขบขัน บางครั้งก็จัดแสดงกันในตอนบ่าย ระหว่างมีพิธีฉลองเทพไดโอไนซุส แต่ส่วนใหญ่จะแสดงกันในเทศกาลลิเนีย (Lenaea) ตอนต้นเดือนกุมภาพันธ์ และให้รางวัลผู้แต่งนาฏกรรมได้ดีที่สุด

2.1 ประเภทของละครตลกขบขัน

แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

2.1.1 ละครตลกแบบเก่า (old comedy) เฟื่องฟูในยุคทองของการละครกรีก บทละครมีลักษณะเป็นบทสนทนาที่เปิดเผยและหยาบโลน โดยทั่วไป ฉากแรกจะมีตัวละครตัวหนึ่ง ออกมาแนะนำเรื่องเกี่ยวกับความสุข เช่น การให้มีสันติภาพแทนที่จะทำสงครามกันต่อไป มีการทำตามข้อเสนอนี้ภายหลังการโต้เถียง ตอนที่เหลืออยู่ เป็นการแสดงผลจากการทำตามข้อเสนอ โดยแสดงออกมาในรูปของความสนุกสนานต่างๆ ละครชนิดนี้ส่วนใหญ่จบด้วยฉากที่เรียกว่า "โคมอส" (komos) ซึ่งเป็นฉากการออกไปงานเลี้ยง มีการรื่นเริงสนุกสนานต่างๆ ละคร

ดลกแบบเก่าที่ยังเหลือตกทอดมาถึงปัจจุบัน มีแต่บทละครของอริสโตเฟนีส (Aristophanes) รวมจำนวน 11 เรื่อง

2.1.2 ละครดลกแบบใหม่ (new comedy) เป็นละครดลกที่เขียนเมื่อราวปี ค.ศ. 338 มีลักษณะเปลี่ยนไปจากเดิม เนื้อเรื่องส่วนใหญ่เกี่ยวกับการปกปิดตัวจริง มีเหตุการณ์บังเอิญและการจำได้ ลักษณะโดยทั่วไปใกล้เคียงกับละครดลกประเภทฟาร์ส (farce) ซึ่งใช้เรื่องเหลือเชื่อมาสร้างความตลกขบขัน ลักษณะการแสดงใช้ความรวดเร็ว มีเสียงอึกทึกครึกโครม บทละครดลกของโรมันก็รับลักษณะของละครประเภทนี้ไปใช้ด้วย เนื้อเรื่องส่วนใหญ่ยังคงมีเค้าโครงเดิมที่เกี่ยวกับเทพไดโอไนซุส คือ ทุกเรื่องพูดถึงทารกที่หายสาบสูญไป จนกระทั่งในที่สุดก็มีการค้นพบ บทละครแบบนี้ ยังคงใช้กลุ่มนักร้องไว้ร้องสลับฉาก

2.2 นักเขียนบทละครดลกขบขัน

กรีกมีนักเขียนบทละครเด่นในแนวตลกขบขันอยู่ 2 คน คือ

2.2.1 อริสโตเฟนีส (Aristophanes 448 - 380) เป็นนักแต่งบทละครประเภทละครดลกแบบเก่า เป็นนักเขียนละครดลกที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของกรีก ชอบโจมตีสถาบันและบุคคลต่างๆ ปกป้องสันติภาพและสิ่งดีงาม บทละครมีลักษณะเชิงโต้แย้งที่ พูดกับประชาชนเรื่องเหตุการณ์ร่วมสมัย เสียดสีคนในสมัยเดียวกันอย่างฉลาด แทรกบทหยาบโลนที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ล้อเลียนประชาธิปไตยของกรีก เสียดสีนักการเมือง ล้อเลียนเทพเจ้า หุ้ดแม้แต่เรื่องเพศ การเขียนเสียดสีมักจะมีเป้าหมายแอบแฝง คือ ให้ชาติได้มีพลเมืองดี บทละครที่ยังนิยมกัน คือ นก (The Birds) เรื่อง กบ (The Frogs) เสียดสีซูริฟิดีส และเรื่อง เมฆ (The Clouds) เสียดสีโสเครตีส

2.2.2 มีแนนเดอร์ (Menander 343 - 291 ปี ก่อนคริสตกาล) ชอบเขียนเรื่องชีวิตครอบครัว มีเรื่องเกี่ยวกับคนใช้เจ้าเล่ห์ ญาติที่คอยเกาะคนอื่นกิน พ่อที่หวังลูก คู่รักหนุ่มสาว บทละครที่ตกทอดมาอย่างสมบูรณ์ถึงปัจจุบัน คือ เรื่อง เดอะเคอร์มิดเจียน (The Curmudgeon) ส่วนเรื่องอื่นๆนั้น ทราบได้จากนักเขียนบทละครชาวโรมันที่ลอกเรื่องของพวกเขาอย่างแพร่หลาย

โรงละครกรีก

ละครกรีกแสดงกันในโรงละครกลางแจ้ง ที่โรงละครของเทพไดโอนิซุส (Theatre of Dionysus) ที่เชิงเขาอะโครโพลิส (Acropolis) ณ กรุงเอเธนส์ มีที่นั่งผู้ชมได้ประมาณ 14,000 คน ที่นั่งทำเป็นแถวแบบสเตเดียม เป็นรูปครึ่งวงกลม ที่ลาดขึ้นตามสภาพของภูเขา กลุ่มนักร้องในละครกรีกจะยืนและเต้นอยู่ในที่ว่างระหว่างผู้ชมและเวที ที่ว่างนี้เรียกว่า "ออเคสตรา" (orchestra) เมื่อมีการสร้างส่วนที่เป็นเวทีด้านหลังของออเคสตราแล้ว ผู้แสดงก็ใช้ส่วนที่เป็นสิ่งก่อสร้างนี้เป็นทางเข้าออก แต่กลุ่มนักร้องก็ยังคงเข้าออกทางด้านข้าง และยังคงแสดงที่ออเคสตรา ส่วนในสุดที่ถัดจากเวทีเข้าไป ด้านที่หันมาทางผู้ชม ใช้เป็นฉากหลังในการแสดง ด้านหลังฉากเป็นห้องแต่งตัวนักแสดง ฉากมีลักษณะเป็นภาพวาด ส่วนประกอบฉากที่ใช้ ก็มีชิ้นส่วนต่างๆ ที่จัดทำไว้แล้ว เช่น ก้อนหิน หลุมศพ ใช้เทคนิคต่างๆ เข้าช่วย เช่น เครื่องประกอบการแสดงที่มีล้อเลื่อนได้ ใช้เกวียนหรือโต๊ะมีล้อหมุน เพื่อเขียนภาพนิ่งของเลือด หลังจากที่มิฉากฆาตกรรมในวัง และมีเครื่องยกไว้ให้ผู้แสดงเป็นเทพเจ้า ให้สามารถเหาะได้บนเวที นับได้ว่ามีการพยายามใช้เทคนิคต่างๆ เข้าช่วยการแสดง โดยเฉพาะในช่วง 4 ปี ก่อนคริสตกาล ซึ่งผู้เขียนบทมิได้คุมการทำละครทั้งหมด มีผู้อำนวยการด้านต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือ ในยุคทองของกรีก มีการประดิษฐ์ที่นับว่าเด่นในด้านโครงสร้างของโรงละคร คือ การเพิ่มเวทีที่ยกพื้นสูง เพื่อใช้เป็นทิมอง

เครื่องแต่งกาย

สภาพโรงละครของกรีกมีอิทธิพลต่อการสร้างรูปแบบการแต่งกาย และการแสดงบนเวที เพราะสภาพโรงละครที่กว้างใหญ่และอยู่กลางแจ้ง ผู้ชมนับหมื่นคน ผู้สร้างบทจึงมักเลี่ยงการเปลี่ยนสถานที่ของนักแสดง เพราะเวทีเล็ก ทั้งผู้แสดงก็อยู่ห่างจากผู้ชมมาก การแสดงจึงเป็นการสนทนามากกว่าการแสดงท่าทาง ตัวละครซึ่งเป็นผู้ชายล้วน ต้องแสดงท่าทางให้มากกว่าที่เห็นกันในชีวิตจริง มีการใส่รองเท้าสั้นสูง ใหญ่ และหนา เพื่อให้ดูว่าผู้แสดงสูง มีเครื่องประดับศีรษะ ใช้เสื้อผ้าไม่มีแขน มีเข็มขัดคาดได้ออก ใช้เสื้อคลุมแบบยาว เป็นเสื้อที่มีขมวดไว้ตรงบ่าขวา มีเสื้อคลุมสั้นสวมทับใส่ทางบ่าซ้าย เสื้อผ้าเหล่านี้มีสีสันระยิบระยับ และมักมีการตกแต่งมากมาย มีการใส่หน้ากาก เพราะผู้ชมไม่สามารถเห็นอากัปกิริยาบนใบหน้าผู้แสดง หน้ากากสร้างขึ้นตามลักษณะของตัวละครที่เล่น เช่น ชายชรา ทหารราชย์ หน้ากากยังช่วยให้เกิดกระบอกเสียง ที่ช่วยทำให้เสียงพูดดังกว่าปกติ การมีหน้ากากทำให้ผู้ชายเล่นบทบาทของผู้หญิงได้ด้วย ตัวละครตัวเดียวกันก็สามารถแสดงได้หลายบทบาท

ตัวละครในละครตลกจะแต่งตัวต่างออกไป คือ แม้จะมีหน้ากาก แต่ก็ หน้ากากที่มีลักษณะชวนขบขัน ส่วนบนของร่างกายใช้เสื้อสั้น ขนาดยาวแค่สะโพก มีลักษณะพอง ใช้กางเกงรัดรูปให้ดูเหมือนเปลือย และแขนอวัยวะเพศชายจำลองอันโตไว้ระหว่างขา เพื่อให้ผู้ดูขบขัน

ยุคสุดท้ายของละครกรีก

การละครทั้งหมดของกรีกโบราณเสื่อมลง เมื่อกองทัพของซีซาร์จากโรมบุกเข้ามา ชาวโรมันจัดตั้งโรงละครของตนขึ้น แต่ก็ยังลอกเลียนแบบมาจากกรีกโบราณทั้งสิ้น เมื่อละครโสกนาฏกรรมของกรีกเสื่อมลง ในช่วง 3 ปี ก่อนคริสตกาล โรมก็กลายเป็นศูนย์กลางของการละคร

ละครโรมัน

เมื่อชาวโรมันรุกเข้าประเทศกรีกได้ ก็มีความสนใจศิลปะ วรรณคดี และการละครของกรีก แต่เพราะชาวโรมันชั้นสูงดูถูกการละคร ผู้เข้าชมละครจึงมีแต่พวกชนชั้นต่ำ ซึ่งต้องการแต่ความเพลิดเพลิน ไม่สนใจด้านสุนทรีย์และการสร้างเสริมสติปัญญา การเลียนแบบละครกรีกจึงมิได้เป็นไปในแนวที่พัฒนาละครเก่าให้ดีขึ้นกว่าเดิม การละครแนวโสกนาฏกรรมเสื่อมลงไป แต่การละครของโรมันก็มีความสำคัญในด้านที่ไปมีอิทธิพลต่อนักเขียนบทละครในสมัยหลังๆ โดยเฉพาะในยุคฟื้นฟูความรู้ในทวีปยุโรป ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 14 ถึง 16 ซึ่งเรียกกันว่า ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา (Renaissance) อันเป็นยุคที่ วิลเลียม เชกสเปียร์ (William Shakespeare) และนักเขียนบทละครคนอื่นๆ ได้รู้จักการละครกรีกผ่านทางละครของโรมัน เพราะฝ่ายศาสนจักรเก็บรักษาบทละครโรมันไว้หลายเรื่อง เพื่อไว้ใช้ศึกษาภาษาละติน

โรงละคร

โรงละครของโรมันดัดแปลงมาจากโรงละครของกรีก แต่เป็นเพราะสภาพสูงของโรมันไม่สนับสนุนการละคร โรงละครของโรมันในยุคแรกจึงมีลักษณะเป็นเพียงยกพื้น เพื่อให้คนมองเห็นได้ทั่วถึง ต่อมาเมื่อ 61 ปีก่อนคริสตกาล จึงมีการสร้างโรงประชุมใหญ่ขึ้น สร้างรูปปั้นวันัสขึ้นบนยอดตัวอาคาร และถือว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับสักการบูชา ที่ชั้นบันไดนี้กลายเป็นสถานที่สำหรับแสดงละคร ต่อมา มีการสร้างโรงละครแบบถาวรขึ้น โรงละครยาวราว 100 ฟุต และสูงกว่าระดับเวทีราว 5 ฟุต แต่ก็ไม่ใช่แบบกรีก ที่มักสร้างโรงละครที่เชิงเขา กลับสร้างเป็นตึกโดดๆ ที่อาจใช้หลังคาใหญ่คลุม และจุคนได้ถึงสี่หมื่นคน ด้านในสุดของเวที ทำเป็นรูปส่วนหน้าของตึก มีประตู 3 บาน ในละครสุนาฏกรรม ทางเหล่านี้ใช้เป็นทางเข้าบ้าน ใช้เวทีเป็นฉากถนน สร้างที่นั่งแบบครึ่งวงกลมต่อกับเวที บางครั้งมีการชิงหลังคาตรงบริเวณที่นั่งคนดู ต่อมา มีการสร้างหลังคาไม้เป็นการถาวร มีการลดส่วนนอกเคสตราซึ่งเป็นส่วนที่แสดงของกลุ่มขับร้อง ลดส่วนที่นั่งของคนดู ให้เหลือเป็นรูปครึ่งวงกลม

โรมันเป็นพวกแรกที่ใช้ม่านด้านหน้าเวที มีพวกที่รับจ้างมากอปรบมือ ลอยส่งเสียงตะโกนเชียร์ผู้แสดง ไม่ค่อยมีการใช้กลุ่มขับร้องในละครโรมัน จึงจัดบางส่วนของออกเคสตราให้ผู้ชมนั่ง ใช้โรงละครเป็นทั้งที่แสดงละครโสกนาฏกรรมและละครตลกขบขัน ซึ่งมักได้แนวทางมาจากกรีก แต่เพราะโรงละครของโรมันใหญ่มาก จึงมักจะมีการแสดงแบบ "แพนโทไมม์" (pantomime) ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวโรมันคิดขึ้นเอง เป็นละครตลกสั้นๆเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เป็นเรื่องร่วมสมัยที่น่าสนใจ มีผู้แสดงคนเดียว มีการเปลี่ยนหน้าฉาก กลุ่มขับร้องและนักดนตรีทำท่าทางประกอบการแสดงด้วย

โศกนาฏกรรมโรมัน

ผู้นำละครแนวโศกนาฏกรรมมาเผยแพร่ในโรม คือ ลิวิอุส แอน โครนิคัส (Livius Andronicus) แต่มีผลงานของนักเขียนคนเดียวที่ตกทอดมาถึงปัจจุบัน คือ ลูเซียส แอนเนอุส เซเนคะ (Luxius Annseus Seneca 4 ปี ก่อนคริสตกาล - คริสตศักราช 65) บทละครของเขาตกทอดมาถึงปัจจุบัน 9 เรื่อง ล้วนเป็นบทละครที่ได้มาจากกรีก ปัจจุบันบทละครของเขาไม่เป็นที่นิยมแล้ว แต่การละครของเขาเคยเฟื่องฟูมากในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา บทละครของเซเนคะมีลักษณะที่เหมาะสมจะเป็นละครสำหรับอ่านมากกว่านำมาแสดง เพราะมีรายละเอียดปลีกย่อยมากมาย เซเนคะมีอิทธิพลต่อวงการละครในสมัยต่อมา เพราะยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาตอนต้น มีการใช้ละครของเขาเป็นแบบอย่างกันอย่างแพร่หลายในยุโรปและอังกฤษ

ละครโศกนาฏกรรมของเซเนคะ มีรูปแบบดังนี้ คือ

1. แบ่งเป็น 5 องก์
2. มีกลุ่มข้อร้องทำหน้าที่วิจารณ์เหตุการณ์ที่เกิด มากกว่าเข้าร่วมแสดงในบทละคร มีตัวละครที่จะปรากฏอยู่เสมอในบทละครของเขา คือ ทหารราชย์ที่ชั่วร้าย คนใช้ชายผู้ซื่อสัตย์ คนใช้หญิงที่ไว้วางใจได้
3. ฉากสดของ ใช้วิธีการให้ผู้สื่อข่าวเข้ามารายงาน แทนที่จะแสดงบนเวที
4. มีแก่นของเรื่องแบบเร้าความรู้สึก โดยได้มาจากเทพนิยายกรีก มีเรื่องนองเลือด อาชญากรรม การผิดประเวณี การฆ่าเด็ก มักมีการแก้แค้น
5. มีการพูดแบบเกินความจริง บรรยายอย่างละเอียด เปรียบเทียบเกินจริง มีคำพังเพย คำพูดหลักแหลม
6. ไม่มีการวาดภาพตัวละครให้เด่นชัด แต่มีการให้พูดคนเดียว

ละครตลกขบขันโรมัน

นักเขียนบทละคร โรมันสร้างละครตลกขบขัน โดยดัดแปลงเนื้อหามาจากละครตลกแบบใหม่ของกรีก ละครแนวนี้ประสบความสำเร็จมากกว่าละครแนวโศกนาฏกรรม โครงเรื่องมักมีดังนี้ คือ

1. การผิดฝาผิดตัว
2. ลูกชายใช้จำข่มเฟื้อยและหลอกลวงพ่อ
3. ทาสฉลาดที่หลอกลวงนายด้วยวิธีต่างๆที่นำขัน

ละครตลกขบขันในสมัยนี้ไม่ใช่กลุ่มขบขัน ผู้แต่งบทละครเพิ่มเพลงและเครื่องดนตรีเข้าไปในเนื้อเรื่อง แม้ละครตลกส่วนใหญ่จะลอกเลียนของกรีก แต่ก็ยังมีที่เป็นของโรมันเอง เป็นประเภทฟาร์สที่แสดงชีวิตชนชั้นต่ำ ใช้ตัวละคร โครงเรื่อง และหน้าฉากที่เป็นแบบฉบับของละครประเภทนี้ มีลักษณะคล้ายกับละครประเภทคอมเมดี้ เดล อาร์ต (Commedia dell' arte) ซึ่งเฟื่องฟูในศตวรรษที่ 16

โรมันมีนักเขียนบทละครตลกขบขันที่เด่นอยู่ 2 คน คือ

1. พลอทัส (Plautus 254 - 184 ปีก่อนคริสตกาล) เขาลอกเลียนโครงเรื่องของละครตลกแบบใหม่ของกรีก และเพิ่มตัวละครที่เป็นแบบฉบับของตัวละครในละครตลกเข้าไป ละครของเขาสำคัญในแง่การเป็นแบบอย่างให้นักเขียนบทละครในสมัยต่อมา เช่น เรื่อง *มีเนกุมิ (Menaegumi)* ก็ไปมีอิทธิพลต่อบทละครของเชกสเปียร์เรื่อง *คอเมดี้ ออฟ เออเรอร์ (Comedy of Errors)* และละครเรื่อง *พอท ออฟ โกลด์ (Pot of Gold)* ก็ไปเป็นแบบอย่างให้การละครของโมลิแยร์ (Moliere) เรื่อง *เดอะ ไมเซอร์ (The Miser)*

2. เทอเรนซ์ (Terence 185 - 159 ปีก่อนคริสตกาล) เขียนบทละครลอกเลียนละครของมีนันเดอร์ (Menander) เนื้อเรื่องละครของเขาค่อนข้างบรรยายความรู้สึกในใจ

การละครของโรมันเริ่มเสื่อมลงทีละน้อย ราว 27 ปีก่อนคริสตกาล การแสดงย่อยๆ เข้ามาเฟื่องฟูแทนละคร โศกนาฏกรรมและละครตลกขบขัน การแสดงเหล่านี้ส่วนใหญ่ไร้อารมณ์ ไม่สุภาพ และขัดหลักศาสนา ราวปีค.ศ. 400 -500 จึงมีการขับไล่นักแสดงออกจากทางศาสนา การแสดงละครของโรมันสิ้นสุดลง เมื่อฝ่ายศาสนาเข้ามามีอำนาจ และมีการบงการของพวกต่างชาติ